

AKUZATIV

AKUZATIV BEZ PRIJEDLOGA

- Akuzativ bez prijedloga je padež objekta. U akuzativu se nalazi ime pojma koji u potpunosti obuhvata glagolska radnja ili se u cjelosti tiče ono što se iznosi u rečenici.

Na primjer:

Sa pažnjom smo posmatrali okolna brda.

Vjetar je lomio grane i nosio lišće.

Posmatrao je svoj grad.

Kao padež pravog objekta akuzativ stoji uz prave prelazne glagole.

- Uz neke prelazne glagole poput: *pomoći, pomagati, savjetovati, smetati, suditi, voljeti* i sl. stoji pored akuzativa objekta i dativ kao padež namjene (*suditi ga, smetati ga, savjetovati ga; suditi mu, smetati mu, savjetovati mu*)
- I uz neke, prema svom osnovnom značenju, neprelazne glagole stoji akuzativ bez prijedloga.

Na primjer:

Sjede zeta Strahinjića bana, sjede njega za toplu trpezu.

Zaigraše dobre konje poljem.

Majka djecu rano lijegala.

On tu ima funkciju objekta, ali uz glagole koji ne znače samo ono što je njihovo osnovno značenje, već znače učiniti da bude ono što njihova osnova znači (učiniti da sjedne, da konji zaigraju, da djeca legnu).

- Uz neke prelazne glagole poput: *učiniti, moliti, pitati* upotrebljavaju se po dva objekta u akuzativu.

Na primjer:

Nastavnik nas je pitao jednu pjesmu.

Čekaj, Bajo, da te nešto pitam.

Molio bih te jednu stvar.

- Akuzativ se javlja i u funkciji logičkog subjekta.

Na primjer:

Nesvijest ga hvata gledajući u provaliju.

Silno su me dlani zasvrbjeli.

Nešto me je zaboljela glava.

- Takođe, akuzativ ima i sljedeća značenja:
 - **vrijeme** (Svako jutro ide na jezero da se kupa);
 - **cijenu** (Ostade kod njih cijelu nedjelju; Košta stotinarku. Ulovio je ribu tešku jedan kilogram).

AKUZATIV S PRIJEDLOZIMA

- S akuzativom se slažu brojni prijedlozi. Samo s akuzativom se slažu prijedlozi: **kroz, niz, uz**. Prijedlozi **među, nad, pred** i **za** se slažu i s akuzativom i s instrumentalom, a prijedlog **za** još i s genitivom. Prijedlozi **na, u, o, po** se slažu s akuzativom i lokativom, a prijedlog **u** još i sa genitivom.

Većina prijedloga s akuzativom znači mjesto:

Kroz grane i lišće probijali su se jutarnji zraci.

Voda se slivala niz oluk.

Otišli su uz strmen.

- Ostali prijedlozi s akuzativom za razliku od instrumentala i lokativa koji s istim prijedlozima znače mjesto gdje se nešto nalazi ili dešava, označavaju:
 - **mjesto završetka kretanja** (*Izišao je među svoje rođake. Došao je pred kuću. Dodjoše pod sam vrh. Ode na brdo. Ušao je u kuću*);

- **vrijeme** (*Probudio se u ranu zoru. Doći će u posjetu na jesen. Pod jesen se vraćaju u domovinu*);
-
- **način ili sredstvo** (*Uđoše u kuću uz pjesmu. Uradio je to na brzu ruku. Vikao je na sav glas*);
- **uzrok i cilj** (*Zavadi se majka i djevojka, ne o grade ni o vinograde, već o jednu tananu košulju*);
- **namjenu** (*Donio sam jednu poruku za rukovodioca. Spremali su pomoć za ranjenike*);
- **namjera i cilj** (*Spremali su se za polazak. Otišao je u grad po hranu. Vodio je borbu za opstanak*).
- Pored priloških značenja, akuzativ s prijedlozima ima i **atributsku službu** (*stolica na rasklapanje, djevojka na udaju, odijelo za ronjenje*).